

Sygn. akt XV Ca 254/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Brygida Łagodzińska (spr.)

Sędzia: SO Maria Antecka

Sędzia: SO Jolanta Borkowicz-Grygier

Protokolant: stażysta Marta Miernik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 maja 2014 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa K. K.

przeciwko małoletniemu M. K.reprezentowanemu przez przedstawiciela ustawowego A. K.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim

z dnia 26 listopada 2013 r.

sygn. akt III RC 178/13

oddala apelację.

/-/ M. Antecka/-/ B. Łagodzińska/-/ J. Borkowicz-Grygier

UZASADNIENIE

Powód K. K.złożył pozew przeciwko małoletniemu M. K.reprezentowanemu przez matkę A. K. o obniżenie alimentów płaconych na syna z kwoty po 800 zł miesięcznie do kwoty po 250 zł miesięcznie.

Matka małoletniego A. K. wyraziła zgodę na ewentualne obniżenie renty alimentacyjnej do kwoty 600 zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy w Grodzisku Wielkopolskim wyrokiem z dnia 26 listopada 2013 roku w punkcie 1. zmienił obowiązek alimentacyjny K. K.w stosunku do małoletniego M. K.ustalony w wyroku zaocznym z dnia 1 września 2011 roku sprawa IIIRC (...)w punkcie 1. w kwocie po 800 zł miesięcznie, w ten sposób, iż zasądził od powoda K. K.na rzecz małoletniego pozwanego M. K.rentę alimentacyjną w kwocie po 600 zł miesięcznie poczynając od dnia 26 listopada 2013 roku płatną z góry do dnia 15- każdego miesiąca do rąk matki powoda A. K. w punkcie 2. w pozostałym zakresie powództwo oddalił, w punkcie 3. kosztami postępowania obciążył powoda w zakresie dotychczas poniesionym.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji:

Małoletni M. K.urodził (...)w P., pochodzi z nieformalnego związku A. K.i K. K.. K. K.uznał syna w Urzędzie Stanu Cywilnego. Rodzice małoletniego po 8 latach spędzonych razem rozstali się. Obecnie małoletni wraz z matką A. K.zamieszkuje w (...)w E.. Matka małoletniego mieszka tam wraz z nowym partnerem, który pomaga jej w utrzymaniu jej i syna. Sama z uwagi na konieczność opieki nad dzieckiem może pracować tylko w niedziele. Na syna otrzymuje zasiłek rodzinny w kwocie 80 (...)oraz alimenty w kwocie 500 zł, które płaci fundusz. Koszty wynajmu mieszkania to 650 (...)miesięcznie Wydatki na syna to (...)w kwocie 30 (...)paczka, która starcza na 3 tygodnie. Syn dużo je, ponadto jest duży- wygląda na 3 lata i matka często musi mu kupować odzież, z której szybko wyrasta. Ostatnie alimenty na małoletniego M. K.ustalone były w wyroku zaocznym z dnia 1 września 2011 roku w kwocie 800 zł miesięcznie. W tym czasie małoletni M. miał 6 miesięcy. Mieszkał z matką, albowiem po 8 latach wspólnego pożycia A. K.i K. K.rozstali się. W czasie wspólnego zamieszkania K. K.pracował jako pracownik umysłowy i zarabiał od 3.000 do 4.000 zł. Matka małoletniego też pracowała jako sprzedawca i zarabiała 1.500 zł miesięcznie. Dzieckiem opiekowała się jej matka. Małoletni był karmiony mlekiem (...), jadł obiady ze słoików matka kupowała mu (...). Był zdrowy. Jak mieszkali razem z ojcem dziecka, to na wszystko było ich stać. Wynajmowali mieszkanie za 1.200 zł miesięcznie, pozwany był zaradny i zawsze miał pieniądze. Po rozstaniu ojciec dwa razy przekazał matce po 150 zł na dziecko. Powód K. K.ma lat 38. Z zawodu jest elektrykiem. Przez 11 pracował jako sprzedawca maszyn budowlanych, potem jako specjalista do spraw logistyki w firmie (...). Od 2011 nie miał stałej pracy. Ostatnio przed aresztowaniem pracował jako ochroniarz w dyskoteci i zarabiał od 1.300 do 1.500 zł miesięcznie. Mieszkał z konkubiną w wynajmowanym mieszkaniu za co płacił 1.400 zł miesięcznie. Oprócz syna M.powód ma syna M.z małżeństwa, który ma lat 13 i mieszka z matką. Na niego ma ustalone alimenty w kwocie 400 zł miesięcznie - płacił faktycznie tyle alimentów, ile mógł. Od 8 maja 2013r powód jest tymczasowo aresztowany i przebywa w zakładzie karnym w P., ponieważ jest podejrzany o udział w grupie przestępczej, rozbój i narkotyki. Nie ma żadnego majątku, na koncie ma to, co wpłacili mu koledzy. Stan faktyczny ustalił Sąd Rejonowy na podstawie zeznań stron, informacji z zakładu karnego, informacji z urzędu (...)Sąd pierwszej instancji wskazał na obowiązek alimentacyjny uregulowany w art. 128 kro, art. 133 kro oraz art. 135 kro. Podstawę rozstrzygnięcia stanowił art. 138 kro, który stanowi, iż w razie zmiany stosunków można żądać zmiany obowiązku alimentacyjnego. Powód domagał się zmiany obowiązku alimentacyjnego wobec syna M.z kwoty 800 na 250zł. Jego zdaniem jest to uzasadnione jego obecną sytuacją tj. pobytem w zakładzie karnym. Małoletni M. K.zamieszkuje z matką A. K.. Powód nie uczestniczy obecnie w kosztach utrzymania i wychowania małoletniego i nie sprawuje pieczy nad synem. Matka dziecka A. K., sprawuje całkowitą pieczę nad synem i w ten sposób spełnia wynikający z art. 135 § 2 kro obowiązek osobistych starań o utrzymanie lub o wychowanie dziecka. Powód nie spełnia, nawet częściowo ciężących na nim obowiązków. Nie płaci alimentów, nie opiekuje się dzieckiem. Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego (art. 135 kro). Zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczają poszczególne sytuacje uprawnionego i zobowiązanego, konkretne warunki społeczno-ekonomiczne oraz cele i funkcje obowiązku alimentacyjnego. Zakres potrzeb dziecka, które powinny być przez rodziców zaspokojone, wyznacza treść art. 96 kro. Zgodnie z nim rodzice obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotować je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień. Rodzice w zależności od swych możliwości są obowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych (wyżywienia, mieszkania, odzieży, higieny osobistej, leczenia w razie choroby), jak i duchowych (kulturalnych), także środki wychowania (kształcenia ogólnego, zawodowego) według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku. Sąd pierwszej instancji analizując roszczenie powoda o obniżenie alimentów płaconych na rzecz syna, w świetle art. 138 kro, podkreślił, że sąd badając ich zasadność, zobowiązany jest uwzględnić istotne zmiany powstałe w okresie od ustalenia dotychczasowej renty alimentacyjnej do momentu żądania jej obniżenia. Okoliczności te bada się odnosząc się do zmiany dwóch podstawowych dyrektyw - usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego do alimentów i możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Powód K. K.mimo, iż nie zamieszkuje wspólnie z małoletnim synem nie powinien uchylać się od ciężącego na nim ustawowo obowiązku zaspokojenia potrzeb swojego dziecka. Obowiązek ten bowiem ma charakter ciągły i w ten sposób spoczywa na obojgu rodzicach. Art. 136 kro wskazuje, iż jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która był już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych. Omawiany przepis obejmuje

też odbywanie przez dłużnika alimentacyjnego kary pozbawienia wolności, zwłaszcza gdy odbywa on tę karę za przestępstwo umyślne. Dokonując go dopuścił się bowiem pogorszenia swej sytuacji zarobkowej (por. uchwałę składu 7 sędziów SN z dnia 26 maja 1995 r., III CZP 178/94, OSNCP 1995, nr 10, póż. 136). W chwili obecnej, jak to wynikało z zeznań powoda przebywa on w areszcie śledczym, albowiem został zatrzymany jako podejrzany w sprawie o narkotyki, rozbój i udział w grupie przestępczej. Jest on więc podejrzany w sprawach o przestępstwa umyślne. W opinii Sądu Rejonowego istniała przyczynowo-skutkowa zależność między popełnieniem przestępstwa przez K. K.a osadzeniem w areszcie śledczym, a w konsekwencji utratą możliwości zarobkowania. Powód nie może się usprawiedliwiać, że ma ograniczone możliwości zarobkowe i na tej podstawie wnosić o zmniejszenie kwoty alimentów. Sąd pierwszej instancji podniósł, iż obowiązek alimentacyjny ciąży na obojgu rodziców i nie może mieć miejsca sytuacja, iż któraś ze stron chce się uchylać od tego obowiązku lub umniejszać go znacznie. Obowiązek alimentacyjny obciąża obu rodziców w równym stopniu. Powód był człowiekiem obrotnym matka małoletniego zna go, skoro razem spędzili 8 lat jej twierdzenia, co do możliwości zarobkowych powoda, nie były więc gołosłowne. Sąd bierze pod uwagę możliwości majątkowe i zarobkowe powoda a nie faktycznie osiągane zarobki, zwłaszcza w sytuacji powoda. Ta sytuacja podlegała ocenie w świetle art. 136 k.p.c. Sąd bierze pod uwagę takie możliwości, powoda jakie miałby gdyby nie trafił do aresztu. Skoro powoda było stać na wynajem, w ostatnim czasie mieszkania za 1.400 zł, przy rzekomych zarobkach 1.300-1.500zł, co podał powód, to faktycznie powód nie podał prawdy co do swych dochodów. W tej sytuacji Sąd pierwszej instancji dał wiarę zeznaniom matki małoletniego, która konsekwentnie, w sprawie III RC (...)i obecnie podnosiła, że powód ma większe dochody niż deklaruje. W aktach III (...)matka małoletniego wykazała, na jakiej stopie żyli. Powoda stać zatem zdaniem Sądu Rejonowego na płacenie większych alimentów niż deklarowane 250 zł. M. K. ma duże potrzeby, jeżeli chodzi o wyżywienie, zakup odzieży i obuwia. Szybko wyrasta i trzeba mu kupować nowe rzeczy czy obuwie. Opieka i wychowanie dziecka spoczywa na matce. Dziecko ma prawo do życia na takim samym poziomie, jak ojciec. Matka małoletniego uznała powództwo do kwoty po 600 zł miesięcznie. Sąd uznał tę wysokość alimentów na małoletniego za adekwatną do jego obecnych potrzeb i możliwości zarobkowych pozwanego potrzeb i do tej kwoty obniżył alimenty poczynając od dnia orzekania. W pozostałym zakresie oddalił powództwo jako nie mające uzasadnienia w świetle materiału dowodowego jakim Sąd dysponował. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł powód co do punktu 2. Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 136 k.r.io. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegająca na błędnym przyjęciu, iż w stosunku do powoda zachodzą przesłanki z art. 136 k.r.io., stanowiące o nieuwzględnieniu zmiany stosunków przy ustaleniu zakresu świadczeń alimentacyjnych, a w konsekwencji nieuwzględnienie przy ustalaniu przedmiotowych świadczeń faktu przebywania powoda w areszcie śledczym,

- naruszenie przepisów postępowania art. 233§1 k.p.c. poprzez rażąco wybiórczą i sprzeczną z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego ocenę zawartego w sprawie materiału dowodowego, w tym pominięcie przez Sąd I instancji znacznej części przeprowadzonych w sprawie dowodów mających wpływ na ustalenie zakresu świadczeń alimentacyjnych, w tym zaniechanie przez Sąd Rejonowy odniesienia się do: faktu posiadania przez powoda małoletniego syna z małżeństwa i istnienia ustalonego obowiązku alimentacyjnego powoda na jego rzecz oraz sytuacji majątkowej powoda, a w konsekwencji ustalenie przez Sąd I instancji zakresu świadczeń alimentacyjnych wyłącznie w oparciu o możliwości zarobkowe powoda tj. nierozpoznanie istoty sprawy.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego alimentów w kwocie 250 zł miesięcznie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu w I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu w I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację matka małoletniego powoda wniosła oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Zarzut apelującego, iż Sąd Rejonowy naruszył przepis postępowania art. 233 k.p.c. albowiem nie odniósł się do okoliczności, iż powód posiada syna z małżeństwa i ciąży na nim z tego tytułu obowiązek alimentacyjny nie zasługiwał na uwzględnienie. Okoliczność ta została ustalona przez Sąd pierwszej instancji w stanie faktycznym. Nie stanowiła ona natomiast zmiany stosunków w świetle art. 138 k.r.i.o. uzasadniającej zmianę orzeczenia w zakresie obowiązku alimentacyjnego. Na powódzie bowiem już podczas orzekania o alimentach na małoletniego pozwanego w sprawie IIIRC (...)ciężył obowiązek alimentacyjny na syna pochodzącego ze związku małżeńskiego. Nie uległa również zmianie wysokość zasądzonych na syna powoda M. K.alimentów wynosząca 400 zł miesięcznie.

Zgodnie z treścią art. 135§1 k.r.io. zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. A zatem zarzut apelującego, iż Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, albowiem oparł się wyłącznie na możliwościach zarobkowych powoda był chybiony. Apelujący pomija istotny fakt, iż w przypadku powództwa o zmianę obowiązku alimentacyjnego strona domagająca się takiej zmiany obowiązana jest wykazać, iż od chwili ostatniego orzeczenia o alimentach, nastąpiła taka zmiana w stosunków w zakresie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, która uzasadnia zmianę orzeczenia.

Z materiału dowodowego wynika, iż nastąpiła zmiana jedynie w sytuacji powoda polegająca na tym, iż od 8 maja 2013 roku przebywa w areszcie śledczym i jak podniósł w uzasadnieniu pozwu jego możliwości zarobkowe zostały zredukowane do zera. Sąd Rejonowy w świetle tych okoliczności prawidłowo zastosował art. 136 k.r.io. Wprawdzie uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 1995 roku, na którą powołał się Sąd pierwszej instancji dotyczyła osób zobowiązanych do alimentacji, które odbywają karę pozbawienia wolności, ale okoliczność ta nie uzasadnia twierdzenia, iż tymczasowe aresztowanie osoby zobowiązanej do alimentacji stanowi podstawę do obniżenia wysokości alimentów. Sąd odwoławczy miał na uwadze, iż obowiązującą w prawie karnym zasadą jest domniemanie niewinności i powód jest osobą tymczasowo aresztowaną, a nie skazaną, która odbywa karę pozbawienia wolności. Istotnym jest natomiast zwrócenie uwagi na cel regulacji określonej w art. 136 k.r.io. Służy on ochronie usprawiedliwionego interesu rodziny. Jego wykładni dokonuje się w sposób prowadzący do rozwiązań sprzyjających realizacji jego celu w zmienionych warunkach społeczno – gospodarczych. Pozwany był już zobowiązany do świadczenia alimentacyjnego, tym samym liczył się z koniecznością płacenia alimentów. To postępowanie powoda doprowadziło do tymczasowego aresztowania i pozbawienia tym samym możliwości zarobkowania. Jest podejrzany o popełnienie przestępstw umyślnych – w sprawie o narkotyki, rozbój i udział w grupie przestępczej. Nie sposób uznać, iż na zastosowanie tymczasowego aresztowania nie miało wpływu zachowanie powoda i jest niezależne od jego woli. Tymczasowe aresztowanie jest właśnie skutkiem tego, iż powód jest podejrzany o popełnienie przestępstw. Bez znaczenia jest argument apelującego, iż powód nie jest podejrzany o popełnienie przestępstwa przeciwko rodzinie ani o charakterze chuligańskim. Jest bowiem podejrzany o popełnienie innych poważnych przestępstw i co istotne umyślnych. Trafnie Sąd pierwszej instancji uznał, iż zastosowanie w takiej sytuacji ma regulacja z art. 136 k.r.io. Ubocznie wskazać należy, iż powód deklarował alimenty w kwocie 250 zł. Wobec faktu, iż zdaniem apelującego nie posiada on w chwili obecnej żadnego dochodu jak również nie ma majątku, jego deklaracja w tym zakresie jest niezrozumiała. Nie wskazuje bowiem z jakiego źródła te alimenty miałyby zostać zaspokojone.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

/-/ M. Antecka/-/ B. Łagodzińska/-/ J. Borkowicz- Grygier